

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2012

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 oktober 2011 en proposition om statsbudgeten för 2012 (RP 59/2011 rd) till finansutskottet för beredning.

Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har kommunikationsutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Tuomo Suvanto, finansministeriet
- kanslichef Harri Pursiainen och regeringsråd Mikael Nyberg, kommunikationsministeriet
- biträdande direktör Riitta-Liisa Vuorela, Kommunikationsverket
- överdirektör Raimo Tapio, Trafikverket
- avdelningsdirektör Juhani Nikula, Trafiksäkerhetsverket
- direktör Olli-Pekka Heinonen, Rundradion

- verkställande direktör Suvi Rihtniemi, Helsingforsregionens trafik
- utvecklingsdirektör Tapio Haapanen, Telia-Sonera Abp
- chef för samhällsrelationer Nina Routti-Hietala, VR-koncernen
- projektchef Esa Mannisenmäki, Bussförbundet
- expert Antero Alku, Trafikförbundet
- vice ordförande Juha P. Korhonen, Finska Spårtrafikspassagerare rf
- direktör Ari Kähkönen, Vägföreningen i Finland.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Finnavia Oyj
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
- Finlands näringsliv
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- Finlands Kommunförbund
- Finlands Lokaltrafikförbund rf
- Infra ry
- Rederierna i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I sitt utlåtande behandlar kommunikationsutskottet sådana aspekter i budgetpropositionen för 2012 som hänför sig till utskottets ansvars-

område, dvs. kommunikationsministeriets förvaltningsområde: bl.a. bastrafikledshållning, förvaltningsområdets utvecklingsprojekt, kollektivtrafik och vissa kommunikationsfrågor.

Trafiknätet

Bastrafikledshållning. I propositionen föreslås sammanlagt 935 miljoner euro för bastrafikledshållningen. Denna summa innehåller en justering av anslagsnivån med 13,6 miljoner euro och 20 miljoner euro i tillägg till banhållningen. I statsbidrag för enskilda vägar föreslås 8 miljoner euro. Dessutom kan det för bastrafikledshållningen användas banavgift och vissa andra inkomster, uppskattningsvis totalt 78,7 miljoner euro. Bastrafikledshållningen omfattar den dagliga skötseln och det dagliga underhållet av trafiklederna, ersättande av uttjänta konstruktioner, styrning av trafiken och mindre investeringar. Det är beklagligt att köpkraften för den finansiering som föreslås för bastrafikledshållningen sjunker något från föregående år på grund av det rådande svaga ekonomiska läget.

Utskottet välkomnar en extra satsning på 20 miljoner euro för banhållningen. Det här är både trafik- och miljöpolitiskt en betydande lösning som är värd understöd i dagens ekonomiska läge. Utskottet finner det godtagbart och med anslaget utreds den s.k. Pisarabanans ändamålsenlighet eftersom projektet kan spela en viktig roll för att eliminera den trafikmässiga flaskhals som Helsingfors bangård utgör.

Utskottet understryker att med s.k. små investeringar genom anslagen för bastrafikledshållningen kan man delvis i samarbete med kommunerna i betydande utsträckning utveckla ett fungerande regionalt och lokalt vägnät och en smidig och säker trafik på vägnätet. Sådana projekt är t.ex. projekt som förbättrar lokala trafikknutpunkter och gång-, cykel- och mopedvägar i små tätorter. De har inte genomförts på grund av besparingarna i anslag under tidigare år. Utskottet hänvisar till skrivningen i regeringsprogrammet och uppmanar regeringen att ta fram ett investeringsprogram för små projekt som främjar trafiksäkerheten.

Det är viktigt att ägna uppmärksamhet på underhåll och ombyggnad av farleder och på säkerhetsanfordringarnas skick samt utveckling av dem. Underskottet i anslag som pågått länge får inte leda till sämre servicestandard och säker-

hetsnivå för havs- och insjöfarlederna t.ex. på Finska viken med livlig trafik. Därför ska det i fortsättningen satsas tillräckligt mycket på att utveckla insjöfarlederna och bromsa kostnadsökningen för att bättre utnyttja insjöfarledernas transportmöjligheter bl.a. för ökade transporter av bioenergiråvara.

Utvecklingsprojekt. Investeringar i utveckling av trafikledsnätet finansieras med tre anslag. Under moment 31.10.77 (Utveckling av trafikledsnätet) föreslås 439,7 miljoner euro som får användas för utgifter för investeringar för utvecklande av trafikledsnätet och betalning av utgifter som föranleds av de fullmakter att ingå avtal som har beviljats under tidigare år. Under moment 31.10.78 (Vissa trafikledsprojekt) föreslås 73,1 miljoner euro för projekt som genomförs med efterfinansiering och under moment 31.10.79 (Livscykelnsfinansieringsprojekt) föreslås 47,9 miljoner euro.

År 2012 ska inledas tre nya projekt av vilka två är efterfinansieringsprojekt.

Det är viktigt att de trafikprojekt som pågår i början av valperioden slutförs. Genom anslagen för utvecklingsprojekt tryggar man finansieringen för ombyggnadsprojektet på banan Seinäjoki—Uleåborg så att projektet blir färdigt 2017. Utskottet menar att det är ytterst viktigt att projektet genomförs konsekvent eftersom det ger en betydande samhällsekonomisk nytta när det blir färdigt. Utskottet uppmanar regeringen att påskynda ombyggnaden av banavsnittet med tillbudsstående medel.

Dessutom deltar staten enligt budgetpropositionen för 2012 i kostnaderna för byggande av en metrolinje västerut med 35 miljoner euro. Med denna summa ersätts kostnaderna för 2011.

Utskottet påpekar att trots att investeringarna utgör enbart en utgiftspost i budgeten är investeringar i trafikinfrastruktur viktiga investeringar i framtiden, rätt planerade och genomförda kommer de att snabbt betala sig i form av smidigare trafik och ökad trafiksäkerhet. Det finns ett stort antal infrastrukturprojekt som har beslutats inledda under tidigare valperioder. Utskottet framhåller att det trots de sparsamma fullmakter för att

inleda utvecklingsprojekt är viktigt att man även i fortsättningen satsar på planering av projekt och upprätthållande av planeringsfärdigheterna för att sedan kunna bedöma korrekt ekonomiska och sysselsättnings-, utsläpps- och regionalpolitiska effekter för nya projekt som i sinom tid ska inledas.

Dessutom har infrastrukturinvesteringarna och tillräckliga medel för ombyggnad betydelse för sysselsättningen och näringslivet. En jämn investeringsvolym garanterar sysselsättningen och aktiviteten inom infrastrukturbyggande och förhindrar samtidigt en överhettning av marknaden. Utskottet understryker möjligheterna att flexibelt svara på behovet av trafikinvesteringar för näringslivets nya utvecklingsprojekt som är regionalt viktiga. Till exempel när det gäller planerade gruvprojekt ska finansieringen av trafikarrangemang och genomförande av trafikprojekt kunna garanteras utan en oskälig fördröjning av gruvprojektet. Utskottet föreslår att alternativa finansieringsmodeller ska övervägas när det gäller finansiering av mest brådskande nya infrastrukturprojekt som motsvarar näringslivets ändrade behov.

Det är ytterst viktigt, menar utskottet, att man finner en långsiktig lösning på ett hållbart finansieringsunderlag på den allmänna bristen av bankapacitet på järnvägsnätet och särskilda problem med knutpunkterna på bannätet för att kunna skapa en bättre fungera ram för järnvägstrafik. Då kan man finna en hållbar lösning på trafikproblemen på Helsingfors bangård som försvårar betydligt järnvägstrafiken om de inte åtgärdas.

Finansiering av enskilda vägar. Utskottet påpekar att under moment 31.10.50 föreslås endast 8 miljoner euro i stasbidrag för underhåll och förbättring av enskilda vägar för 2012 medan motsvarande summa i budgeten för 2011 är 23 miljoner euro. Statsbidragen för enskilda vägar har minskats med 10 miljoner euro för viss tid (1.1.2009—31.12.2011) eftersom den ökning som finns i den gällande lagen om enskilda vägar slopas. Dessutom har anslaget minskats betydligt från tidigare 13—14 miljoner euro. Nätet

av enskilda vägar har i många avseenden blivit beroende av kommunala understöd och den nu föreslagna minskningen av anslaget kommer att förstärka denna utveckling. Det kan innebära särskilt för de som bor på glesbygden att det blir svårare att röra sig och i fortsättningen kan det ha negativa effekter på skogsindustrins virkesförsörjning och annan företagsverksamhet på landsbygden. Utskottet betonar vikten att revidera finansieringen av enskilda vägar så att en tillräcklig finansiering tryggas som en del av skrivningen i regeringsprogrammet om skötseln av det lägre vägnätets skick. Utskottet föreslår därför att anslaget ökas med 2 miljoner euro.

Kollektivtrafiken

Utskottet understryker kollektivtrafiktjänsternas betydelse som samhällets basservice som garanterar regionalt likvärdiga, säkra och miljövänliga transportmöjligheter. Utskottet beklagar att under moment 31.30.63 för köp och utvecklande av kollektivtrafiktjänster föreslås 96,9 miljoner euro, vilket innebär en minskning på 1,5 miljoner euro. Den ökade kostnadsnivån åter upp anslagets köprätt.

Utskottet menar att finansieringen av kollektivtrafiken är otillräcklig med tanke på behovet och bl.a. miljömålen med hänsyn till att kollektivtrafikens andel av det inhemska transportarbetet inom persontrafik bör kunna höjas från dagen nivå på 15 procent. Användningen av kollektivtrafiken ska främjas med alla tillgängliga medel genom att bl.a. gynna kollektivtrafiken i beskattningen av drivmedel. Det är viktigt att också för busstrafiken finna en modell för att kompensera den förhöjda skatten på dieseloja med ca 21 %.

Kollektivtrafiken ska göras mer attraktiv med bättre biljettsystem, bättre fungerande trafik, högre servicestandard, större pålitlighet och samordnade tjänster. Genom att öka antalet hållplatser och möjligheter till anslutningsparkering kan nya passagerare lockas att använda kollektivtrafik och kollektivtrafikens lönsamhet förbättras. Pålitliga tidtabeller gäller speciellt spårtrafiken, som transporterar ett stort antal resenärer.

rer per enhet. Om ett tåg är försenat, får det multipla effekter för hela trafikflödet.

Det föreslås att för stödet av kollektivtrafik i stora städer används 9,25 miljoner euro 2012 medan det motsvarande beloppet för 2011 är 10 miljoner euro. För köp av tågtrafik i Helsingforsregionen föreslås 9,7 miljoner euro som innebär en liten förhöjning jämfört med 2011. Observeras bör också att anslaget sjönk med 1,5 miljoner euro från 2010 till 2011. Utskottet understryker såsom regeringsprogrammet stödet för kollektivtrafiken i stora stadsregioner. Med tanke på miljömålen har ökad kollektivtrafik betydelse speciellt just i stora stadsregioner där det finns mest pendlingstrafik och annan trafik.

För köp av region- och lokaltrafik föreslås 39,9 miljoner euro, vilket motsvarar ungefär anslaget i årets budget. Enligt utredningen till utskottet i samband med sakkunnigförhören är anslagsbehovet 54 miljoner euro. Den föreslagna anslagsnivån leder enligt bedömningen till utskottet till nedläggning av ca 500 bussturer. Nedläggningen av upphandlade turer påverkar också lönsamheten för övriga turer och uppskattningsvis ca 500 sådana turer måste läggas ned. Utskottet anser att denna utveckling är oroande och föreslår att anslaget för köp av region- och lokaltrafik ökas med 2 miljoner euro.

Problemet i glesbygderna är det krympande befolkningsunderlaget, som urholkar möjligheter till en lönsam kollektivtrafik. Om adekvata kollektivtrafiktjänster inte uppstår på marknads-mässiga villkor måste en grundläggande service-standard garanteras genom köp av tjänster och genom tillräckliga resurser. Vid sidan subventionerad kollektivtrafik, måste man vidareutveckla också andra alternativ, som anropstrafik och en skjutsgaranti inom ramen för servicetrafik.

För köp av tågtrafikens fjärrtrafiktjänster föreslås 32,7 miljoner euro och det är 1,2 miljoner euro mer än i den föregående budgeten. Köp av nattågstrafik till Kemijärvi garanteras med ett anslag på 1,2 miljoner euro, vilket motsvarar anslaget för 2011.

Enligt ett sakkunnigutlåtande kan utbudet och omfattningen av tågtrafik sannolikt bibehållas

på den nuvarande nivån eller nästan på den nuvarande nivån med de föreslagna anslagen för köp av tågtrafik.

Bredbandsprojektet

I budgetpropositionen reserveras 11 miljoner under moment 31.40.50 euro för statsunderstöd för genomförande av det riksomfattande bredbandsprojektet, vilket innebär en ökning på 1,2 miljoner euro jämfört med den föregående budgeten. Kommunikationsutskottet understryker bredbandsprojektets betydelse som garant för lika samhällsservice för medborgare oberoende av deras förmögenhet, hälsa, ekonomiska ställning och bostadsort. Bredbandstjänsterna har stor betydelse för möjligheterna för företag och företagare utanför tätorterna att utveckla sin affärsverksamhet. Utskottet konstaterar att det pågår en omfattande halvtidsöversyn varefter de nödvändiga slutsatserna måste dras och tillräckliga resurser reserveras för att slutföra projektet.

Utskottet understryker att i det fortsatta arbetet ska man fokusera på kostnadseffektiva och teknikneutrala lösningar. Projektet leder inte till ett önskat helhetsresultat om kostnaderna för en enstaka abonnent för bredbandsabonnemanget blir oskäligt höga och om efterfrågan på abonnemang inte möjliggör för operatörer kommersiellt lönsam verksamhet ens på en lång amorteringstid för investeringskostnaderna. I genomförandet av det statsstödda bredbandsprojektet har särskilt deltagit små regionala operatörer. För att stöda deras verksamhet behövs tillräckliga lånegarantier och affärskoncept i syfte att trygga genomförandet av projektet och verksamhetens lönsamhet i fortsättningen

Övriga frågor

Utskottet konstaterar att i budgetpropositionen för 2012 har strukits det tidigare statsunderstödet för sändning av finländska televisions- och radioprogram till utlandet på 1,35 miljoner euro (moment. 31.40.44, budgetpropositionen 2011).

Anslaget har använts för kostnaderna för radio- och televisionstjänster till utlandet (YLE Radio Finland och YLE TV Finland). Tjänsten

TV Finland utgör en del av det ömsesidiga arrangemanget mellan Finland och Sverige om grannländernas utbud av televisionstjänster.

Det är viktigt att finska radio- och tv-sändningar når den finskspråkiga allmänheten utomlands, som är betydande särskilt i Sverige. Samtidigt är det viktigt att på olika sätt garantera att utbudet av vissa televisionstjänster från Sverige enligt den ömsesidiga överenskommelsen kan också ske i fortsättningen.

Utlåtande

Kommunikationsutskottet anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan,

att finansutskottet ökar moment 31.10.50 med 2 000 000 euro för statsbidrag för underhåll och förbättring av enskilda vägar och

att finansutskottet ökar moment 31.30.63 med 2 000 000 euro för köp av region- och lokaltrafik.

Helsingfors den 10 november 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Thomas Blomqvist /sv
Ari Jalonen /saf
Kalle Jokinen /saml (delvis)
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd

Johanna Ojala-Niemelä /sd
Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /saml
Eila Tiainen /vänst
Ari Torniainen /cent
Mirja Vehkaperä /cent
ers. Heikki Autto /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Trafikinфраstruktur är vår omistliga nationalegendom som ska hållas i gott skick. Infrastrukturen är värd miljarder euro. Ett fungerande och säkert trafiknät är nödvändigt för människors och varors dagliga rörlighet.

Bastrafikledshållningen

Det är fortfarande 90 procent av persontrafiken och nästan 70 procent av godstrafiken som sker på landsvägarna. Vägnetets skick har dock låtits försämrå så att det på en alarmerande låg nivå. Vågar i dåligt skick finns såväl bland huvudleder som på det lägre vägnätet. En ordentlig nivåförhöjning för basväghållning är nödvändig för att det eftersatta underhållet kan åtgärdas. Höjningen i kostnadsnivån ska också beaktas.

Dessutom hotar bannätet förfalla. Utöver enstaka investeringar i bannätet behövs dessutom en tillräcklig finansiering för ett heltäckande underhåll och en integrerad utveckling av bannätet. Ett bannät i dåligt skick är en stor säkerhetsrisk. Den finansiering regeringen föreslagit är allt annat än tillräcklig.

Främjande av kollektivtrafiken på landsbygden

Kollektivtrafiken behöver mera stöd särskilt på landsbygden där det i dag är nästan omöjligt att ta sig fram med allmänna kommunikationsmedel. Också de resterande bussförbindelserna hotar att ta slut om staten inte deltar med en större summa i kostnaderna. När man vill öka betydligt kollektivtrafikens popularitet behöver den också en större finansiering. Stödet för kollektivtrafik på landsbygden ska ökas med 10 miljoner euro.

Statsandelar till enskilda vägar

De enskilda vägarna är en viktig del av Finlands vägnät. De används av jord- och skogsbruksföretag, företag i andra branscher, den fasta bosättningen och fritidsbosättningen vid vägarna och en allt större grupp människor som rör sig i naturen. De enskilda vägarna ska hållas i gott skick för att de som färdas på vägarna kan göra det tryggt. Statsbidrag för enskilda vägar ska ökas med 15 miljoner euro.

Sjötransporter

Av exporten går ca 90 och av importen ca 70 procent över våra hamnar. Särskilt nu i ekonomiskt ytterst osäkra tider behövs alla åtgärder som främjar vår internationella konkurrenskraft på den globala marknaden. En förhöjning av farledsavgifterna med 12 procent som regeringen planerat kan inte motiveras i dagens ekonomiska läge. Förhöjningen skulle direkt försämrå vår konkurrenskraft och därför ska förhöjningen tas tillbaka.

Utveckling av trafikledsnätet

Regeringen har inte tillräcklig beredskap för näringslivets nya behov av trafikleder. Bland annat behövs transportleder i gott skick för nya gruv- och kärnkraftsprojekt i norra Finland.

Bredbandsprojektet

Anslaget för projektet bredband för alla 2015 är otillräckligt. Staten ska delta i kostnaderna för projektet med en större summa för att projektet ska kunna genomföras enligt tidtabellen och för att kostnaderna för anskaffning av bredband inte ska bli orättvisa för dem som bor i glesbygden.

Förslag

Vi föreslår följaktligen

*att finansutskottet beaktar det som sägs
ovan.*

Helsingfors den 10 november 2011

Mirja Vehkaperä /cent
Ari Torniainen /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Utskottets utlåtande beaktar inte i tillräcklig grad frågor i anslutning till skatteförhöjningar på transportbränslen och bastrafikledshållningen. Vi menar att utlåtandet ska innehålla följande ändringar och motiveringar på ett lämpligt ställe i utlåtandet.

Skattehöjningen på transportbränslen ska återtäs

Finland är ett land med långa avstånd. Den planerade förhöjningen av transportbränslen innebär att det blir allt dyrare att färdas särskilt för dem som bor på landsbygden och har inte möjlighet att utnyttja kollektivtrafik. Ännu en gång drabbas relativt sett mest invånare med låga inkomster i randområden. Skattehöjningen på transportbränslen är ett steg i riktningen mot plattskatter; inkomsterna utreds ju inte vid bensinpumpen. Förhöjningen av dieselskatten och den allmänna förhöjningen betyder att också finländska transportföretag får betala mer än tio cent mera för en liter dieselbränsle. Den här linjen innebär att man inte räddar ett enda arbetstillfälle i transportbranschen i vårt land utan tvärtom främjar användningen av utländsk transportmateriel.

Sätt punkt för förfallet av lands- och järnvägar

Regeringen är inte redo för nödvändiga investeringar i väg- och spårtrafik, trots att sakkunniga

anser att det skulle löna sig bättre med ett ordentligt underhåll nu än att tvingas till stora saneringar i framtiden. Regeringen låter det nationella kapitalet rinna ut i sanden i den här frågan. Vi sannfinländare anser att ett välskött ban- och vägnät är A och O för jämlikheten mellan medborgarna i ett land som vårt med långa avstånd och gles bosättning. Det garanterar att företagen kan driva sin verksamhet långt ute i periferin och att Finland inte avfolkas helt.

Sannfinländarna anser att regeringen inte är beredd att göra de nödvändiga investeringarna i det lägre vägnätet. I regeringens budgetproposition föreslås endas 8 miljoner euro för enskilda vägar. Ett vägnät i gott skick från motorvägarna ända till privata skogsvägar på det lägre vägnätet är ett villkor för likabehandling av medborgarna. Därför finns det anledning att höja anslaget rejält.

Förslag

Vi föreslår

att skatteinkomsterna minskas med 125 miljoner euro på grund av att skatten på transportbränslen hålls oförändrad,

att bastrafikledshållningen ökas med 140 miljoner euro och

att anläggning och underhåll av enskilda vägar ökas med 10 miljoner euro.

Helsingfors den 10 november 2011

Osmo Kokko /saf

Ari Jalonen /saf